

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Факультет психології

Кафедра загальної психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВІКОВА І ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

Освітня програма: **«Середня освіта (фізика та математика)»**

Предметна спеціальність: **014.08 Середня освіта (Фізика та астрономія)**

Спеціальність: **014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)**

Галузь знань: **01 Освіта/Педагогіка**

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 28

Від 28 серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Вікова і педагогічна психологія
Викладач (-і)	Кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології Карпюк Юлія Ярославівна
Контактний телефон викладача	+ 380 50 911 2701
Е-mail викладача	yulia.karpyk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Щопонеділка
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення вікової психології є дослідження закономірностей психічного розвитку людини на різних етапах її індивідуального життя.</p> <p>Педагогічна психологія вивчає психологічні проблеми навчання і виховання. Це наука, яка вивчає закономірності процесу засвоєння людиною соціального досвіду в умовах навчально-виховного процесу.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни «Вікова і педагогічна психологія» є засвоєння студентами системи психологічних знань про закономірності, механізми та умови становлення і вікового розвитку особистості, включення її в систему суспільних відносин та особистісних стосунків; розвиток умінь активно взаємодіяти і впливати на дитину, враховуючи її потенційні, вікові та індивідуальні психологічні особливості, організувати освітній процес відповідно до психологічних законів; сприяння розвитку у студентів – майбутніх педагогів психологічної складової професійного мислення.</p> <p><u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни є засвоєння знань та розвиток необхідних умінь й навичок для того, щоб:</p> <ul style="list-style-type: none"> • аналізувати умови, механізми та чинники розвитку психіки та особистості; • знаходити адекватні засоби впливу на психіку та особистість людини з метою зміни тих чи інших психічних явищ та утворень; 	

- знаходити адекватні засоби впливу, підтримки, сприяння розвитку людської психіки та особистісних утворень;
- планувати та успішною реалізовувати соціально-психологічну самоосвіту та самовиховання з метою поглиблення та вдосконалення психологічних знань та умінь;
- складати та реалізувати програму особистісно-професійного розвитку.
- фіксувати прояви психічних явищ та особистісних феноменів на різних вікових етапах;
- використовувати знання психологічних особливостей у своїй практичній діяльності
- вміти аналізувати теоретичні та методичні аспекти розвитку, навчання та виховання;
- вміти виявляти нахили та здібності людини, резерви її розвитку;
- застосовувати отримані знання для розвитку власної особистості та себе, як суб'єкта педагогічної діяльності.

4. Програмні компетентності та результати навчання

ФК4. Здатність подавати математичні міркування та висновки з них у формі, придатній для цільової аудиторії, а також аналізувати та обговорювати математичні міркування інших осіб, залучених до розв'язання тієї самої задачі.

ФК7. Здатність виявляти й окреслювати мету та завдання педагогічної діяльності, здійснювати проєктування процесів навчання й виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання й розвитку учнів.

ФК8. Здатність здійснювати контроль і об'єктивне оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання, навчати учнів оцінюванню та само оцінюванню.

ФК9. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі, залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства, формування суджень та прийняття рішень, що враховують соціальні, наукові, етичні аспекти та спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах.

Програмні результати навчання:

ПРН3. Застосовувати основні концепції та принципи педагогіки і психології; враховувати в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

ПРН5. Застосовувати у педагогічній діяльності сучасні принципи навчання та обирати доцільні освітні технології та методики для успішного формування ключових і предметних компетентностей учнів з фізики, астрономії, математики..

ПРН14. Планувати та здійснювати освітній процес в закладах освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей здобувачів освіти, осіб з особливими освітніми потребами та реалізувати його з дотриманням чинних нормативно-правових документів, законодавства, галузевих стандартів професійної діяльності в установах та організаціях галузі освіти.

ПРН19. Формувати мотивацію в учнів та організувати їх пізнавальну діяльність.

ПРН20. Емпатійно взаємодіяти, відповідати за прийняття рішень в межах своєї компетенції, дотримуватися стандартів професійної етики.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	18
семінарські заняття / практичні / лабораторні	12
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний /вибірковий
2	014 Середня освіта	1	Нормативна

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Вступ до вікової та педагогічної психології.	2	1	7

Тема 2. Етапи психічного розвитку.	4	2	7
Тема 3. Роль та місце навчання у психічному розвитку.	2	1	7
Тема 4. Психологія учіння.	2	2	7
Тема 5. Психологія навчання.	2	2	7
Тема 6. Психологія виховання.	2	2	7
Тема 7. Психологія особистості педагога.	2	1	7
Тема 8. Педагогічне управління психічним і особистісним розвитком учня.	2	1	11
ЗАГ.:	18	12	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
	Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
	Лекція	-
	Семінарсько-практичне заняття (усні відповіді, тестовий контроль)	30
	Самостійна робота (КСР)	5
	ІНДЗ	5
	Контрольна робота	10
	Максимальна кількість балів (Залік)	50
	Загальна кількість балів	100
Вимоги до письмових робіт	<p>Завдання 1. Описати основні етапи становлення вікової та педагогічної психології</p> <p>1. Висвітлено сутнісний зміст історичних етапів становлення науки.</p> <p>2. Розкрито внесок провідних вчених кожного етапу.</p> <p>3. Аналітично описано 1-3 приклади успішного застосування положень кожного згаданого вченого на практиці.</p> <p><i>Критерії оцінки до завдання 1:</i></p> <p><i>Відмінно (5 балів)</i> – правильний, достатньо повний і систематизований виклад усіх складових завдання; представлено змістовну презентацію;</p> <p><i>Добре (4)</i> – загалом правильне, розлоге й систематизоване, але притаманні незначні упущення, невідповідності й неточності; зроблено презентацію;</p> <p><i>Задовільно (3)</i> – змістова основа правильна, але спрощене й звужене; презентація відсутня;</p>	

	<p><i>Незадовільно (2)</i> – ключові положення кожного етапу окреслено фрагментарно, поверхово, хаотично; презентація відсутня.</p> <p>Завдання 2. Таблиця вікової періодизації психічного розвитку.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основа («каркас») таблиці – етапи психічного розвитку згідно із обраним теоретичним підходом. 2. Висвітлено основні завдання та суперечності кожного вікового періоду. 3. Описано шляхи розв’язання криз. <p><i>Критерії оцінки до завдання 2:</i></p> <p><i>Відмінно (5)</i> – належним чином розроблено і репрезентовано усі складові таблиці;</p> <p><i>Добре (4)</i> – розробленій таблиці притаманні окремі упущення й неточності;</p> <p><i>Задовільно (3)</i> – розроблено таблицю із 2 критеріями із неточностями;</p> <p><i>Незадовільно (2)</i> – розроблено таблицю із 1 критерієм.</p> <p>Завдання 3. Намалювати схему видів педагогічної діяльності.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основа («каркас») схеми – представлено основні напрямки педагогічної діяльності. 2. Присутній стислий опис кожного представленого напрямку. 3. Описано шляхи врахування даних напрямків у майбутній педагогічній діяльності. <p><i>Критерії оцінки до завдання 3:</i></p> <p><i>Відмінно (5)</i> – належним чином розроблено і репрезентовано усі складові схеми;</p> <p><i>Добре (4)</i> – розробленій схемі притаманні окремі упущення й неточності;</p> <p><i>Задовільно (3)</i> – розроблено схему із 2 критеріями із неточностями;</p> <p><i>Незадовільно (2)</i> – розроблено схему із 1 критерієм.</p>
Семінарські заняття	<p>Семінарські заняття покликані закріпити у студентів конкретні знання з дисципліни, сприяти розвитку аналітичного мислення, формувати навички розробок презентацій з обраних тем, публічних виступів, умінню проводити дискусії на актуальні, визначені теми, займати чітку професійну та громадянську позицію.</p> <p><i>Критерії оцінювання:</i></p>

	<p>5 – виконано всі завдання семінарського заняття, подано обґрунтовані висновки відповідно до поставлених завдань; студент попередньо підготовлений до заняття, присутній на парі та бере активну участь у занятті; завдання здано вчасно.</p> <p>4 – виконано всі завдання семінарського заняття, можливі деякі неточності, недостатньо обґрунтовані або ж допущеними незначними помилками висновки, які загалом відповідають поставленим завданням; студент попередньо підготовлений до заняття, присутній на парі та бере активну участь у занятті; завдання здано вчасно або ж із запізненням до тижня;</p> <p>3 – виконано не всі завдання семінарського заняття, допущено багато помилок у висновках, вони необґрунтовані; або ж студент прийшов не підготовлений до заняття; завдання здано невчасно</p> <p>2 – завдання виконані частково (біля 50%)</p> <p>0 – завдання не виконано</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Основними критеріями, що характеризують умови допуску студента до підсумкового оцінювання результатів навчання із «Вікова та педагогічна психологія», є:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) у повному обсязі виконання всіх навчальних завдань, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни; 2) проходження всіх тестових завдань у системі дистанційного навчання; 3) наявність мінімум однієї оцінки за усну відповідь.
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Форма контролю: залік</p> <p>Підсумкове тестування передбачає 50 тестових завдань із одним варіантом правильної відповіді кожне.</p> <p><i>Критерії оцінки підсумкового тестування:</i></p> <p><i>Відмінно</i> – 90 – 100% тестових завдань виконано правильно;</p> <p><i>Добре</i> – 70 – 85% тестових завдань виконано правильно;</p> <p><i>Задовільно</i> – 55 – 69% тестових завдань виконано правильно.</p>
<p>7. Політика навчальної дисципліни</p>	

Письмові роботи:

Роботи повинні бути виконані й представлені студентом у встановлений час консультацій, при цьому не пізніше ніж за 1 тиждень до завершення вивчення навчального курсу групою. Ті, хто не виконали тести, практичні завдання, завдання самостійної роботи вчасно, повинні їх виконати, однак оцінка при цьому буде знижена відповідно до розроблених критеріїв.

У випадку незадовільного виконання завдань, виявів недобропорядної поведінки, академічної недоброчесності (списування), викладач пропонує студентові повторно виконати необхідний вид роботи, а пред'явлені студентом завдання не зараховуються.

Академічна доброчесність:

Вступаючи на цей курс, студенти повинні дотримуватися норм поведінки, прописаних у Положенні про академічну доброчесність у Прикарпатському національному університеті ім. В. Стефаника, а саме:

- [Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.](#)
- [Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності](#)
- [Положення про запобігання академічному плагіату](#)
- [Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#)
- [Наказ 1093 про створення комісії](#)
- [Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#)
- [Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”](#)

Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: <http://surl.li/fvwyl>

Відвідування занять: Відвідування лекцій та практичних занять з курсу є обов'язковим, воно забезпечує краще розуміння матеріалу, дає можливість простежити зв'язок між теоретичною інформацією та її прикладним аспектом, сформувати систему знань та ґрунтовно підготуватись до заліку.

Відтермінування здачі завдань самостійної роботи, практичних занять у випадках хвороби чи якоїсь іншої вагомої для студента причини може бути дозволене за умови надання необхідної документації (довідки і т.д.)

За умови відсутності студента (-ки) на заняттях або ж невчасного виконання завдань студенту пропонується у визначений викладачем день і час (відповідно до розкладу) відпрацювати пропущені аудиторні заняття.

Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове.

Студенти, які вивчають дисципліну «Загальна психологія» зобов'язані

відпрацювати заняття/ невиконаний обсяг робіт, а саме : усно перездати пропущену тему, виконати завдання самостійної роботи, законспектувати вказану літературу, написати тестові завдання (на платформі дистанційного навчання), реферату/доповіді та словника психологічних термінів.

Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, виконують всі завдання згідно вимог.

Неформальна освіта: Можливість зарахування результатів неформальної освіти здійснюється згідно «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) – https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні_документи/polozhenja/

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посібник / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. Київ, 2012.
2. Видра О.Г. Вікова та педагогічна психологія. Навч. посіб. Київ, 2011.
3. Власова О.І. Педагогічна психологія: Навч. посібник. Київ, 2005.
4. Дуткевич Т.В. Дитяча психологія. Навч. посібник. Київ, 2012.
5. Заброцький М.М. Основи вікової психології. Навч. посібник. Тернопіль, 2009.
6. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій): Навч. посібник. Київ, 2005.
7. Кутішенко В.П., Ставицька С.О. Психологія розвитку та вікова психологія. Київ, 2009.
8. Лисянська Т.М. Педагогічна психологія. Навч. посібник. Київ, 2012.
9. Поліщук В.М. Вікова і педагогічна психологія: Навч. посіб. Суми, 2010.
10. Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія. Навч. посіб. Київ, 2011.
11. Сергеєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасека О.В. Вікова психологія. Навч. посіб. Київ, 2012.

Додаткова література

1. Агеєва А.Л., Заїка Є.В. Пам'ять і мислення старшокласників: вікові та гендерні особливості. Практична психологія та соціальна робота, 2008.
2. Бех І.Д. Особистісно-зорієнтоване виховання: Наук. Метод. Посібник. К., 1998.

3. Дьоміна Г.А. Психолого-педагогічний розвиток особистості сім'янина. К., 2011.
4. Заброцький М.М., Савченко О.М., Тичина І.М. Психологія особистості: Навчальний посібник. Житомир, 2005.
5. Кириченко Т.В. Психологічні механізми саморегуляції поведінки підлітків. К., 2001.
6. Леви В. Нестандартна дитина. К., 1991.
7. Лисянська Т.М., Скрипченко Л.О. Довідник з педагогіки та психології: Навч. посіб. для викладачів, аспірантів та студ. пед. навч. закл. К., 2001. 216с.
8. Міщиха Л. П. Психологія творчості. Навч.посібник.Івано-Франківськ: Гостинець, 2007.
9. Москаленко В.В. Соціальна психологія. Підручник. Видання 2?ге, виправлене та доповнене К.:Центр учбової літератури, 2008. 688 с
10. Мотрук Т.О. Аналіз психічних станів при ігрові залежності. Практична психологія та соціальна робота. 2009. №9, С.64-67.
11. Ставицька С.О. Теоретичний аналіз проблеми становлення і розвитку індивідуально-особистісних характеристик в юнацькому віці. Кутішенко В.П., Ставицька С.О. Психологія розвитку та вікова психологія. К., 2009.
12. Степанов О.М. Педагогічна психологія.-К.:Академвидав, 2011.
- 13 Шинкарук-Корзун Л. Чинники агресивності дітей. Психолог 2009. №41.

**Викладач доцент кафедри загальної психології
КАРПЮК Юлія Ярославівна**